DIN SUMAR

- DEMOCRAŢIA CRESTINA ŞI STATUL
- DE VORBA CU CORNELIU COPOSU
- PRIVIND ÎN PRÁPASTIE
- ANIVERSARI
- ECONOMIA CÎND?

ANUL I,
NR. 2
1991
6 LEI

libertate
solidaritate
dreptate

PUNCTE CARDINALE

PERIODIC PENTRU AFIRMAREA VALORILOR DEMOCRATIEI CRESTINE

MOTTO:

Nici o slugă nu poate să slujească la doi domni. Fiindcă sau pe unul va urî şi pe celălalt il va iubi, sau de unul se va ţinea şi de celălalt nu-i va păsa. Nu puteţi să slujiţi lui Dumnezeu şi lui Mamona.

Luca, 16, 13

democraţie şi demofilie

S-a spus că România nu are o adevărată tradiţie democratică, democraţia rămînînd la noi, prin forţa împrejurărilor istorice, mai degrabă un deziderat decît o realitate. S-a mai spus că acum, mai abitir decît înainte, societatea românească e nepregătită pentru democraţie şi că ne-ar trebui vreo 20 de ani spre a o învăţa cum se cuvine. Preşedintele ales ne-a făcut chiar şi etimologia destul de corectă a cuvîntului „democraţie" (puterea poporului, conducerea de către popor), căinîndu-se, pe de altă parte, că „anumite forţe" atentează la integritatea ei actuală, primejduind-o încă din faşă, ceea ce ar putea să ducă ţara la dezastru („destabilizare", în jargonul prezidenţial).

Nu ne propunem să cîntărim cît adevăr se cuprinde în toate aceste afirmaţii. Şi aceasta pentru simplul motiv că problema ni se pare prost pusă. Nu se trece peste noapte la democraţie după 45 de ani de dictatură, oricîtă „originalitate" ar fi pusă în joc. Iar o tradiţie democratică, chiar dacă a existat în mod real, rămîne la fel de neoperativă ca şi cînd n-ar fi existat deloc, anulată de acest hiatus istoric sau redusă în cel mai bun caz la valoarea unui alt model, livresc. Cît despre etimologia cuvîntului, oricît de corectă, nu vedem ce s-ar putea face cu ea în ordinea concretă a lucrurilor, care puţin se sinchiseşte de cuvinte. Se poate considera că atîta vreme cît problemele sînt puse în chipul de mai sus nu vom face decît să ne împotmolim într-o demagogie pe cît de ieftină, pe atît de păgubitoare.

Mai întîi ar trebui spus că o democraţie autentică, desăvîrşită, nici n-a existat, nici nu va exista probabil niciodată în istorie. Şi aceasta din simplul motiv că ea ar implica o perfectă egalitate la nivelul de sus între toţi membrii unei societăţi, atît pe patura socială şi economică, cît şi pe cea morală şi intelectuală. Dar aşa ceva este o utopie (frumoasă, ce-i drept), o imposibilitate ontologică. Indivizii sînt de la natură diferit înzestraţi, acoperind toată gama specimenelor umane, de la imbecil la omul de geniu şi de la tîlhar la sfînt. Fiind vorba de

(continuare în pag. 7)

Vasile A. MARIAN

CRUCEA SAU JUGUL ?

S-a vorbit adesea despre tragismul istoriei noastre. Pare că nu mai există alt neam în Europa care să fi vărsat mai mult sînge cu mai puţin folos. Uneori ni s-a întîmplat să trăim, preţ de cîteva clipe, extazul mîntuirii, dar iluziile ni s-au năruit peste noapte, precum zidurile mânăstirii din legendă. Am sfîrşit întotdeauna prin a fi îngenunchiaţi şi singura noastră consolare a fost faptul de a fi izbutit să dăinuim. Dar cînd priveşti în urmă, la două mii de ani de goală dăinuire, te cuprinde tristeţea, deznădejdea, revolta. Îţi vine să întinzi degetul şi să strigi cu apostatul acela: Iată **neantul valah!**

Dar slavă Domnului că nu sîntem încă în întregime un neam de apostaţi! Cîtă vreme mai credem într-un Dumnezeu al dragostei şi al suferinţei, nu ne putem îndoi că sîngele pe care l-am vărsat va mărturisi pentru noi măcar la judecata din urmă a neamurilor. Dacă nu cumva ne este hărăzit chiar aici, înlăuntrul istoriei, vreun liman pe care astăzi nu-l putem bănui...

Şi atunci problema se pune altfel: **să fim vrednici pînă la capăt**, înaintea lui Dumnezeu, de suferinţele şi de jertfele noastre. Să nu prefacem un **destin tragic într-o vină tragică.**

Creştinismul oferă indivizilor şi popoarelor şansa unică de a-şi valorifica suferinţele în perspectiva eternităţii. Destinul nu mai este o forţă oarbă şi un dat absurd, ca-n vechime, ci el a devenit cruce purtată spre lumina Învierii. A-ţi purta crucea e o măreţie, nu o vină. Vinovat devii abia atunci cînd, adulmecînd niscaiva resturi de la masa istoriei, pierzi sensul acelei măreţii şi începi să scuipi cu năduf peste crucea lepădată. În clipa aceea devii propria ta victimă şi propriul tău călău. Şi abia din clipa aceea se cască, înapoia şi înaintea ta, **neantul...**

Iată primejdia cea mare care ne paşte pe noi, românii, în acest tîrziu al istoriei. Depărtîndu-ne de Dumnezeu, ne pierdem tot mai mult încrederea în sine, devenind nevrednici de propria noastră suferinţă. Tragem iresposabil după noi, în neantul unui prezent mizerabil, un întreg trecut purificat prin jertfă şi un întreg viitor de posibile împliniri. Şi cum s-a întîmplat dintotdeauna cu neamurile prefăcute în turme, ne refuzăm crucea, dar sîntem gata să primim **jugul.**

Tragedia noastră abia acum ameninţă să înceapă cu adevărat. O tragedie în care nu vom mai fi doar nişte simple victime, ci autentici şi unici vinovaţi...

★

Dezastrul naţional care ne pîndeşte nu este unul politic şi economic, ci unul moral şi spiritual. Sîntem un popor pervertit sufleteşte, gata oricînd să aruncăm cu cartofi stricaţi sau măcar cu pu-

(continuare în pag. 7)

DEMOCRAȚIA CREȘTINĂ ȘI STATUL

PUNCTE CARDINALE, urmînd cu consecvență linia valorilor pe care și-a propus să le slujească, prezintă o sinteză a concepției democrației creștine despre stat și despre funcțiunile sale. Ideile exprimate în această sinteză nu sînt originale. Ele au fost preluate din sistemul de principii fundamentale care stau la baza liniei politice urmată de Uniunea Democrat Creștină din Germania.

Valoarea acestor principii este, cu prisosință, demonstrată de înfăptuirile democrației creștine germane. Cel de al doilea război mondial a transformat Germania într-un ținut al deznădejdii și al ruinelor. Astăzi Germania este a treia putere economică din lume. Și dacă s-ar putea face ierarhizări și în domeniul culturii, poziția statului german, reclădit după dezastrul provocat de anii de dictatură nazistă pe temelia trainică a democrației creștine, nu ar fi mai prejos. O realitate care ar trebui să dea de gîndit tuturor acelora care își caută o identitate politică.

Diana GHIBU

În viziunea democrației creștine, statul este temelia conviețuirii populației în libertate, solidaritate și dreptate. Aceste valori fundamentale își pot găsi împlinirea numai într-un stat de drept, democratic și social.

Pentru democrația creștină statul este produsul voinței de conviețuire exprimată de cetățeni liberi și responsabili. Autoritatea sa își are izvorul în respectarea demnității omului și în fermitatea cu care apără drepturile fundamentale, inalienabile ale cetățenilor care l-au creat și care-l susțin.

Sarcina statului este promovarea binelui fiecărui cetățean și al comunității. Pentru a-și putea îndeplini această sarcină, statul are datoria ca înainte de orice:

— să apere drepturile cetățenilor și să împiedice orice formă de abuz de putere;

— să mențină și să perfecționeze ordinea indispensabilă conviețuirii dintre oameni;

— să garanteze diversitatea forțelor sociale;

— să asigure dezvoltarea responsabilă a persoanei umane și să întărească disponibilitatea pentru responsabilitate solidară pusă în slujba binelui obștesc;

— să-i protejeze pe cei slabi, să contribuie la asigurarea existenței personale și solidare și să participe activ la modelarea societății;

— să-i apere pe cetățeni de amenințările din afara hotarelor statului și să le protejeze interesele îndreptățite în relațiile acestora cu alte state;

— să-și aducă contribuția la instaurarea unor condiții omenești de viață în lume.

STATUL DE DREPT

Statul de drept este o creație a liberalismului secolului 19. Într-un stat de drept, activitatea tuturor instituțiilor puterii este reglementată și controlată de lege prin instanțe juridice independente. Statul de drept asigură realizarea și viabilitatea valorilor fundamentale ale democrației creștine printr-un sistem de norme juridice drepte, care prin consecvența cu care sînt aplicate inspiră cetățenilor respect și încredere. În statul de drept se pot afirma și cei slabi, deoarece conflictele dintre oameni nu se rezolvă după voința celui mai tare, ci în spiritul legii și al dreptății.

Libertatea cetățenilor și autoritatea statului nu sînt realități care se exclud; ele se întregesc reciproc. Statul care nu se apără de dușmanii săi, periclitează libertatea cetățenilor. Atît atacurile la adresa statului, cît și la siguranța cetățenilor trebuie combătute cu toate mijloacele legale. Organelor de siguranță le revine această sarcină grea și delicată. Ea poate fi împlinită cu colaborarea și solidaritatea cetățenilor.

Prin statul de drept sînt consolidate drepturile fundamentale ale cetățenilor, separația puterilor, independența justiției și desfășurarea activității administrației în limite legale. Astfel cetățeanul este apărat de arbitrar, de atotputernicia statului și de dictatura majorității.

Democrația creștină favorizează lărgirea spațiului de activitate al cetățenilor, opunîndu-se tendinței ca statul să-și asume din ce în ce mai multe sarcini. Un astfel de curs al vieții publice ar degenera în manifestări pernicioase de totalitarism. Democrația creștină respinge orice formă de guvernare totalitară, totalitarismul fiind incompatibil cu demnitatea umană și dreptul la realizarea persoanei în conformitate cu aspirațiile și posibilitățile sale.

DEMOCRAȚIA

Într-un regim democratic, puterea de stat, în totalitatea ei, este dependentă de mandatul ce i-a fost încredințat de popor.

Democrația creștină înțelege democrația ca pe un sistem politic dinamic, în continuă perfecționare, care garantează participarea cetățenilor la viața publică și la controlul activității puterii.

O ordine cu adevărat democratică nu poate fi înfăptuită decît dacă cetățenii se simt răspunzători pentru făurirea ei și dacă participă activ și cu spirit de sacrificiu la funcționarea instituțiilor sale.

Democrația creștină se pronunță pentru democrația reprezentativă care îmbină conducerea politică cu responsabilitatea democratică. Prin alegeri ea face posibilă schimbarea periodică a guvernelor. Între alegeri, democrația reprezentativă supune guvernul unui control permanent prin parlament și prin justiție. Acest control este întărit de o opinie publică liberă și activă.

Democrației reprezentative îi corespunde mandatul liber, care trebuie să-i ofere deputatului independență față de orientarea partidului din care face parte. Datoria deputatului este să acționeze după cum îi dictează conștiința spre binele obștesc. Despre modul în care își îndeplinește mandatul, deputatul este dator să-i informeze atît pe alegători, cît și partidul din care face parte.

Democrația reprezintă nu exclude posibilitatea deciziilor directe ale poporului.

Societatea democratică este o societate pluralistă în care se confruntă opinii, concepții despre lume și interese diferite. Corespondentul politic al pluralismului caracteristic societății democratice îl constituie partidele politice. Într-o societate pluralistă, partidele politice își îndeplinesc rostul atunci cînd oferă alternative de decizie clare în lupta pentru obținerea responsabilității guvernamentale. Ele trebuie să-și îndeplinească mandatul încredințat de alegători indiferent dacă devin partide de guvernămînt, sau dacă se găsesc în opoziție. Partidele politice își pot duce mandatul democratic la bun sfîrșit numai dacă, în ciuda confruntărilor puternice cu formațiunile politice adverse, păstrează totuși un minimum de solidaritate democratică și de consens în rezolvarea problemelor importante.

Unei societăți libere îi corespunde pluralismul mediilor de informare. Trebuie asigurată independența și diversitatea presei libere. Instituțiile de radio și televiziune publice și legale au obligativitatea de a transmite opinii și informații diverse, fără discriminare. Existența unor organizații de radio și televiziune particulare trebuie să fie posibilă. Libertatea mediilor de informare și accesul liber la toate informațiile sînt o condiție obligatorie pentru menținerea statului democratic. Ea face posibilă formarea opiniei publice și prin aceasta un control eficient asupra puterii.

STATUL SOCIAL

Democrația creștină pune un accent deosebit pe caracterul social al statului. Statul de drept și statul social se completează reciproc. Statul social se preocupă de necesitățile existenței și de asigurarea individului în fața riscurilor vieții în societatea contemporană.

Cea mai mare parte a populației este incapabilă să-și asigure singură mijloacele necesare pentru a face față bolii, șomajului și bătrîneții. De aceea statul social impune obligativitatea asigurării cetățenilor pentru boală, șomaj și bătrînețe. La aceasta se adaugă obligația pe care și-o asumă statul de a ajuta bolnavii psihic și persoanele handicapate.

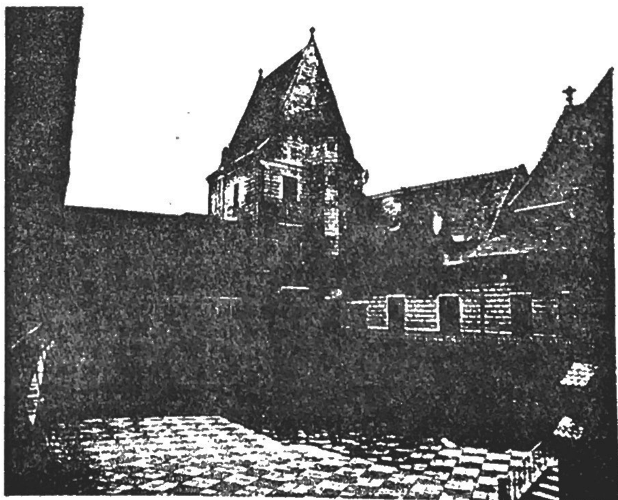
Statul social sprijină afirmarea și realizarea capacităților individuale ale omului. Rostul statului nu constă în preluarea răspunderilor pe care fiecare cetățean le are față de sine însuși și față de familia sa, ci în crearea premizelor optime pentru ca fiecare om să trăiască, prin efort propriu, în condiții decente. Afirmarea și dezvoltarea statului social nu înseamnă preluarea unor sarcini care îl depășesc. Încercarea de a crea un sistem de asigurări atotcuprinzătoare și egale pentru toți cetățenii ar însemna o negare a idealului de dreptate socială. Un astfel de sistem ar descuraja individul în afirmarea disponibilităților sale, anulînd premizele economice ale dreptății sociale.

Statul social își propune să acționeze în direcția preîntîmpinării izolării și înstrăinării omului de societate. Statul social nu trebuie să se limiteze să fie eficient din punct de vedere economic; el trebuie să fie, în același timp, și un stat mai uman.

Democrația creștină subliniază obligația morală pe care o are fiecare om de a-și ajuta aproapele aflat în necaz. În spiritul solidarității dintre oameni, democrația creștină încurajează toate formele de asociere, îndeosebi pe acelea care exprimă împlinirea unei aspirații etice.

Statul de drept, democratic și social poate să progreseze sau să decadă, după cum cetățenii săi militează sau nu, cu responsabilitate, pentru traducerea în viață a valorilor fundamentale ale democrației creștine. Numai prin voința liberă a cetățenilor statul poate să devină un adevărat stat de drept, democratic și social în care să domnească libertatea, solidaritatea și dreptatea.

PUNCTE CARDINALE

SPERANȚE NEÎMPLINITE

S-a scurs mai bine de un an de la dramaticele evenimente din Decembrie '89 și nici una din speranțele trezite în sufletul unui popor amenințat cu desființarea morală și fizică de dictatura comunistă, nu s-a împlinit. Momentul a fost scăpat, entuziasmului i-a urmat dezamăgirea. Peste sîngele celor ce s-au jertfit, fîlfîie steagul înșelăciunii comuniste, mai nerușinat, mai insolent ca niciodată.

Astăzi demnitatea de președinte al României este deținută de un comunist de cea mai pură esență marxist-leninistă. Născut într-o familie de comuniști, educat în spiritul ideologiei comuniste, școlit atît în țară, cît și în Uniunea Sovietică în crezul aberantului dogmatism comunist, deținător al celor mai înalte demnități în ierarhia de partid, inclusiv pe cea de ideolog al Partidului Comunist Român, nu este de mirare că actualul „domn" Iliescu nu s-a dezis niciodată de ceea ce domnia sa denumește, eufemistic, „umanismul comunist".

Ascensiunea sa este rezultatul deliberat al unui complot organizat de vîrfurile P.C.R. care vedeau în delirantul cult al personalității practicat de cuplul Nicolae și Elena Ceaușescu, în imensa putere acumulată de aceștia, o primejdie pentru existența lor fizică. Prin asasinarea lui Nicolae Ceaușescu și a soției sale în urma unui simulacru de proces după scenariul clasic al asasinatelor staliniste din anii '30 și înlocuirea fostului dictator printr-o nouă conducere în frunte cu Ion Iliescu nu s-a urmărit înlăturarea sistemului comunist, ci doar purificarea lui, înlocuirea pieselor uzate, devenite primejdioase.

Așadar la mai bine de un an de la Revoluție, datorită unor abile manevre, oculta comunistă a reușit să se mențină la conducerea supremă a țării, impunînd un președinte care, sub masca unei spoieli de democrație, să servească ideologia instaurată în România de tancurile sovietice la 23 august 1944.

Partidul de guvernămînt, Frontul Salvării Naționale, este tot vechiul Partid Comunist, care sub o nouă firmă încearcă să inducă în eroare opinia publică, pretinzînd că nu mai este ceea ce a fost, că s-a transformat într-un partid democratic, similar partidelor social-democrate din Occident. Mințind cu o nerușinare tipic comunistă, că nu ar reprezenta decît o formulă de tranziție pînă la primele alegeri pe care le promitea libere și democrate, deîndată ce a pus mîna pe toate pîrghiile puterii, F.S.N.-ul s-a transformat în partid politic.

Prin împiedicarea opoziției, uneori chiar cu mijloace specifice terorismului politic, să-și expună programul în cadrul campaniei electorale, prin presiuni exercitate asupra unei populații traumatizate psihic de lunga perioadă de dominație a celei mai brutale dictaturi din cîte au existat în Europa comunistă și, în final, prin fraudă electorală, F.S.N.-ul a reușit să cîștige alegerile.

Așadar, la mai bine de un an de la Revoluție, datorită măsluirii alegerilor, oculta comunistă a reușit să mențină la conducerea țării Partidul Comunist. Noua sa denumire, Frontul Salvării Naționale nu mai înșeală decît pe cei ce vor să fie înșelați, iar sintagma F.S.N. = P.C.R. este considerată ca o certitudine absolută de marea majoritate a populației.

Cele două guverne Roman care au condus țara de la Revoluție pînă astăzi au fost alcătuite în exclusivitate din comuniști. La adăpostul pretextului că atît foștii, cît și actualii miniștri sînt specialiști indispensabili pentru departamentele pe care le conduc, s-a asigurat supraviețuirea nomenclaturii comuniste și menținerea ei în funcțiile de conducere. Dar nu numai atît. Fracțiunea F.S.N., majoritară în Parlament, este alcătuită în covîrșitoare majoritate din membri ai Partidului Comunist. Și ca o sfidare a sentimentului de demnitate națională și civică, în fruntea Senatului României a fost înscăunat un străin, Alexandru Bîrlădeanu. Venit în țară în anul 1946 din Uniunea Sovietică, „tovarășul Bîrlădeanu" a fost cedat de sovietici comuniștilor români pentru a transforma economia României, după modelul sovietic, în economie socialistă. Pentru merite deosebite domnia sa a fost „ales membru al Academiei Române", monumentala sa operă constînd într-o broșură de cîteva pagini care cuprinde o intervenție la unul din congresele din perioada de apogeu a dictaturii comuniste.

Așadar, la mai bine de un an de la Revoluție, România are un guvern alcătuit din comuniști și o confortabilă majoritate parlamentară formată din vechi membri de partid, cu o îndelungată practică în ridicarea mîinii la întrebarea „cine este pentru?". În fața acestei situații doar noii născuți mai pot fi convinși că „România este ferm angajată pe drumul instaurării unei autentice democrații".

Revoluția din Decembrie și-a propus să înlăture comunismul și să readucă România în rîndul democrațiilor occidentale. Pentru realizarea acestui obiectiv era imperios necesar ca structurile comuniste să fie înlocuite cu structuri noi, de esență democratică și, bineînțeles, persoanele compromise în timpul dictaturii, cele care au contribuit direct la dezastrul moral și material al țării, să fie trase la răspundere pentru faptele săvîrșite. Din păcate, nici unul din aceste deziderate nu s-a împlinit. Instituțiile de bază ale dictaturii comuniste au rămas neclintite. În afara unor sumare operații cosmetice, constînd în principal în schimbarea denumirilor, aceste instituții continuă să activeze ca și cum în România nu s-ar fi schimbat nimic. Cît privește personalul care lucrează în acestea a rămas neschimbat. Au avut loc cel mult cîteva neînsemnate „rotiri de cadre", iar cei pe care elanul revoluționar din Decembrie i-a izgonit din fotoliile lor, au revenit, pe nesimțite, la

vechile funcții, sau chiar la unele mai profitabile.

Așadar, la mai bine de un an de la Revoluție, atît structurile de bază ale sistemului comunist, cît și personalul care încadrează aceste structuri este în mare același ca și înainte de 22 Decembrie. Mai mult chiar, procesele principalilor vinovați de crimă de genocid au fost suspendate și unii dintre acuzați au fost puși în libertate în urma dispozițiilor date de tovarășii lor de ideologie aflați la conducerea statului.

Dintre instituțiile de bază ale dictaturii comuniste, SECURITATEA a constituit, de-a lungul celor 45 de ani de regim totalitar, centrul vital al puterii. Înființată imediat după preluarea guvernării de către Partidul Comunist Român, acest organ de represiune a fost organizat de specialiști sovietici, care au deținut toate funcțiile de conducere pînă cînd s-au format cadre autohtone, capabile să-i înlocuiască.

Revoluția din Decembrie '89 nu a adus cu sine, așa cum era firesc și normal, dreapta judecată a miilor de ucigași cu simbrie, care timp de patru decenii au dispus de puteri discreționare, făcîndu-se vinovați de cele mai abominabile crime cunoscute în istoria pașnicului și blîndului popor român. Mai mult decît atît, după o scurtă perioadă de trecere în rezervă, cele mai valoroase cadre ale acestei instituții de tristă aducere aminte au fost regrupate și reorganizate sub denumirea eufemistică de SERVICIUL ROMÂN DE INFORMAȚII.

Așadar, fosta SECURITATE revine, în plin avînt, pe scena politică a țării. Și nu discret, așa cum se petrec lucrurile cu serviciile secrete de informații în țările civilizate, ci cu ostentație. În uniforme fastuoase, vechiul-nou aparat de represiune este prezent la toate manifestațiile festive ale puterii. Pîngărind memoria eroilor care au căzut pe cîmpul de onoare la Mărăști, Mărășești și Oituz, în Războiul pentru Reîntregire, S.R.I.-ul defilează cu o nerușinată dezinvoltură pe sub Arcul de Triumf, ca și cum acest monument ar fi fost ridicat întru cinstirea foștilor și actualilor securiști. Iar ca cinismul să atingă cota maximă posibilă, vedem același S.R.I. depunînd coroane omagiale la mormintele eroilor răpuși în Decembrie de gloanțele Securității. Sub înțeleapta guvernare a F.S.N.-ului s-a realizat concilierea dintre călău și victimă! În orice caz Puterea și-a refăcut centrul vital pe care Revoluția părea că l-a decapitat.

. . . Și totuși în România se schimbă ceva. Fără a fi cuprinși de un optimism prematur, se constată un început de trezire în marea masă a celor 20 de milioane de „imaturi" ai d-lui Brucan. Lipsa unei opoziții închegate în Parlament este compensată, din ce în ce mai viguros, de opoziția opiniei publice și de opoziția străzii. Forumurile Democratice Antitotalitare și, îndeosebi, Alianța Civică constituiesc centre de polarizare pentru cei, din ce în ce mai mulți, care au înțeles că singurul scop urmărit de actuala guvernare neocomunistă este păstrarea puterii cu orice preț, iar nu rezolvarea problemelor cu care este confruntată România post-revoluționară.

În fața acestei situații se pare că, în sfîrșit, guvernanții își dau seama că dacă doresc sprijin din partea democrațiilor apusene trebuie să întreprindă ceva care să le confere credibilitate. Atît președintele Iliescu, cît și membrii guvernului, în frunte cu premierul Roman se întrec în a face declarații solemne despre buna lor intenție de a edifica în România o autentică democrație. Dar o zidire nouă are nevoie de o temelie trainică. Or în nici un caz, un președinte comunist, un prim-ministru comunist, un guvern dominat de comuniști, un Parlament alcătuit în mare majoritate din comuniști, precum și un sistem de instituții de cea mai pură esență comunistă nu pot sta, credibil, la temelia unei adevărate democrații. Adevărul acesta l-a înțeles foarte bine omul de pe stradă cînd strigă pînă la epuizare: „Jos comunismul!", „Jos Iliescu!", „Jos guvernul Roman!", „Jos Securitatea!". Și tot atît de bine l-au înțeles și democrațiile occidentale cînd manifestă rețineri în sprijinul de care are nevoie România pentru a depăși grava criză în care se zbate.

Gabriel CONSTANTINESCU

DE VORBA CU DOMNUL CORNELIU COPOSU

Domnul Corneliu Coposu, preşedintele Partidului Naţional Ţărănesc – creştin şi democrat este o personalitate de prim rang pe scena politică românească. Consecvent luptător împotriva comunismului, pe care la cunoscut bine în cei şaptesprezece ani pe care i-a petrecut în temniţă, ca deţinut politic, este un om cu largi vederi democratice şi cu o orientare hotărît europeană.

Pentru lămurirea cîtorva din problemele politice cu care este confruntată în prezent România i-am solicitat o convorbire. Bunăvoinţa cu care a răspuns solicitării noastre ne-a impresionat şi îi rămînem recunoscători.

P.C.: Domnule Corneliu Coposu, sînteţi conducătorul celui mai consecvent partid politic anticomunist din România. Partidul Naţional Ţărănesc a dus cu hotărîre, fără încetare, de la început, lupta împotriva comunismului. Poporul român s-a solidarizat, fără rezerve, la această luptă. La alegerile din 1946, P.N.Ţ.-ul a repurtat o categorică victorie, deşi ţara era ocupată de trupele sovietice. Această victorie a fost anihilată prin fraudă şi abuz iar forţele de ocupaţie sovietice au impus ţării un guvern comunist. Popularitatea Partidului Naţional Ţărănesc constituia însă o potenţială ameninţare pentru procesul de transformare a României dintr-un stat democrat într-un satelit comunist, obedient Centralei Comuniste de la Moscova. De aceea P.N.Ţ.-ul a fost scos în afara legii şi toţi conducătorii săi întemniţaţi. Mulţi dintre ei, în frunte cu Iuliu Maniu şi Ion Mihalache au suferit moarte de martir, fiind asasinaţi de Securitate în temniţele comuniste. Sacrificiul lor a dobîndit semnificaţie de simbol în lupta poporului român împotriva comunismului. In ciuda acestor merite incontestabile ale P.N.Ţ.-ului în rezistenţa anticomunistă, la alegerile din 20 mai 1990, electoratul român, în marea lui majoritate, a lăsat impresia de indiferenţă faţă de programul de luptă al P.N.Ţ.-ului. Mai mult chiar, pe alocuri s-a manifestat ură şi adversitate împotriva lui. **Cum vă explicaţi această atitudine? Consideraţi că este vorba doar de un moment de confuzie, de o schimbare de mentalitate, sau de ieşirea Partidului Naţional Ţărănesc din actualitatea vieţii politice româneşti?**

C.C.: Cei 43 de ani de cumplită opresiune exercitată de regimul de dictatură comunistă au marcat poporul român cu complexul relei credinţe (greu de eradicat), cu o teamă maladivă de necunoscut şi cu tendinţa umilitoare de obedienţă faţă de putere. Peste aceste stigmate s-a adăugat o degradare biologică, provocată de foame, frig şi întuneric. Românii au fost împinşi înapoi spre starea de iobăgie din epoca medievală, incapabili să discearnă adevărul de dezinformare şi calomnie.

Un grup de veleitari a confiscat revoluţia înfăptuită de eroicul nostru tineret şi a preluat fără nici o îndreptăţire puterea politică, profitînd de confuzia şi dezorientarea postrevoluţionară a poporului. Pentru a păstra cu orice preţ această putere, guvernanţii crescuţi în ideologia marxist-leninistă, refractari la principiile şi practicile democratice şi insensibili la comandamentele intereselor publice, au utilizat cele mai brutale metode staliniste, cu intenţia vădită de a anihila orice obstacol ridicat în calea tendinţelor lor totalitare. În această acţiune s-au sprijinit pe structurile administrative ale vechiului regim, pe instituţiile represive ale oligarhiei comuniste şi pe elementele slugarnice care îşi vedeau ameninţate posturile de decizie şi profiturile aferente lor. Teroarea fără precedent exercitată de această nefastă coaliţie, devenită suport al unei puteri ilegitime asupra maselor încă neemancipate din starea de prelungită intimidare, împletită cu o criminală campanie de dezinformare, a avut drept consecinţă o presiune atît de puternică asupra populaţiei, ruptă de realitate, încît toate acţiunile de manipulare şi-au atins scopul. Pe de altă parte, cîteva măsuri demagogice de uşoară ridicare a nivelului de trai privind alimentaţia şi încălzirea locuinţelor au fost mînuite cu abilitate de elementele instalate la conducere, au reuşit să inducă în eroare masele lipsite de orientare politică. In această atmosferă de confuzie şi teamă a fost organizat sistematic un val de teroare fără precedent în istoria alegerilor, care a viciat din pornire campania electorală, împiedicînd orice contact al opoziţiei cu opinia publică. Puterea politică, ilegitimă, a utilizat toată baza materială a statului şi averea imensă a Partidului Comunist pentru a marginaliza pe adversarii politici credincioşi deprinderilor democratice, lipsiţi total de mijloace de propagandă şi de posibilităţi de deplasare. Presa, televiziunea, posturile de radiodifuziune au fost monopolizate de guvern, care pe lîngă acesta a profitat şi de legile represive ale regimului comunist pentru a-şi impune reuşita. La toate acestea s-au adăugat fraude, falsul şi trucajele din ziua alegerilor, care au denaturat substanţial rezultatul scrutinului. Consecinţa acestor abuzuri grave a fost proclamarea unui Parlament ilegal şi nereprezentativ. Aparent Partidul Naţional Ţărănesc — creştin şi democrat a fost înfrînt în alegerile de la 20 mai 1990. În realitate a fost vorba de un simulacru de alegeri, în care acest partid a fost ţinta principală a agresiunilor sălbatice ale Frontului Salvării Naţionale, care a purtat, cu inconştienţă, un adevărat război civil împotriva unei formaţiuni politice paşnice, care detestă violenţa şi care a suportat, fără replică, acest asalt furibund de anihilare fizică. Acest asalt barbar ne-a costat doi morţi, 168 de gravi răniţi internaţi în spitale, peste 4 000 de maltratări de persoane, 167 de sedii distruse şi vandalizate şi nenumărate tentative de linşaj. În astfel de condiţii, nu cred că poate vorbi cineva de exprimarea liberă a opţiunilor populare. Afirm, în deplină cunoştinţă de cauză, că alegerile de la 20 mai au fost mai sălbatice decît cele desfăşurate, sub ocupaţie sovietică, în noiembrie 1946, alegeri în care partidul nostru a repurtat o categorică victorie împotriva comunismului.

Partidul Naţional Ţărănesc — creştin şi democrat, care s-a opus la comunizarea ţării a fost desfiinţat de armata de ocupaţie în 1947, cînd număra 2 125 000 de aderenţi, 280 000 dintre aceştia au fost aruncaţi în puşcării, lagăre şi ocne. Trei sferturi din numărul celor închişi, în frunte cu Maniu şi Mihalache au murit în detenţie. Avem acum satisfacţia că populaţia ţării începe să se dezmeticească, să sesizeze manipularea, să-şi cunoască agresorii care şi-au demascat obiectivele. Aceasta este explicaţia încercării de nimicire a opoziţiei, comisă de Frontul Salvării Naţionale în 1990, prin înscenarea şi instigarea confruntărilor între categoriile sociale şi a ciocnirilor interetnice şi interconfesionale. Cred că interesele poporului român impun prezenţa activă a partidului nostru pe scena politică a ţării ca principala forţă de rezistenţă împotriva neocomunismului. Avem certitudinea că opinia publică dezmeticită din confuzii se va alătura la lupta noastră pentru democraţie şi adevăr.

P.C.: **Scena politică românească înfăţişează un îngrijorător proces de fărămiţare a prezumtivei opoziţii într-o mulţime de microformaţiuni politice. Care credeţi că sînt dedesubturile acestei tendinţe, apărută peste noapte, a românilor de a întemeia partide politice?**

C.C.: Fenomenul apariţiei de partide — multe dintre ele creaţii artificiale ale Frontului — este propriu frămîntărilor postrevoluţionare. Toate ţările care s-au scuturat de comunism prezintă aspecte similare. Cred că peste puţină vreme partidele fantomă, inventate de deţinătorii puterii, lipsite de temei electoral şi adeziune, se vor spulbera. Am convingerea că după normalizarea situaţiei vor supravieţui doar formaţiunile politice cu program bine conturat, cu ideologie concretă şi vocaţia de a guverna în baza unor principii valabile, cu capacitatea de a prezenta alternative serioase de guvernare. Partidele satelite vor dispărea cu toate eforturile puterii criptocomuniste de a le prelungi agonia în scop diversionist.

P.C.: **In sînul Partidului Naţional Ţărănesc — creştin şi democrat s-au produs sciziuni. Ce semnificaţie le atribuiţi? Este vorba de deosebiri de natură doctrinară, de veleitarism politic, sau de aplicarea preceptului „divide et impera" pentru a slăbi pe cel mai puternic adversar politic?**

C.C.: Nu cred că poate fi vorba de sciziuni sau dizidenţe în Partidul Naţional Ţărănesc — creştin şi democrat. Au fost eliminate din organizaţia noastră cîteva elemente certate cu disciplina şi cu morala. De asemenea, au fost excluşi cîţiva vînători de situaţii nemeritate sau atinşi de maladii psihice, al căror număr este cu totul nesemnificativ. Despre existenţa acestor pretinşi dizidenţi, cu nume şi state de serviciu total necunoscute se află, de obicei, din comunicatele publicate într-o anumită presă. Desigur că nu poate fi vorba de nepotriviri doctrinare. Mai curînd se poate presupune că asistăm la epilogul unor infiltrări nereuşite sau de vreo tentativă neizbutită de destabilizare.

P.C.: **Ce speranţe vă puneţi în Alianţa Civică şi Forumurile Democratice Antitotalitare?**

C.C.: Forumurile democratice Antitotalitare sînt formaţii colective de opoziţie care urmăresc consolidarea forţelor anticomuniste. Partidul nostru participă la toate Forumurile înfiinţate pe întreg cuprinsul ţării alături de celelalte partide serioase din opoziţie. Am militat încă din februarie 1990, pentru coalizarea opoziţiei pentru a opune, cu forţe unite, un obstacol în calea tendinţelor de alunecare spre un nou totalitarism. Am recomandat un candidat unic în alegerile prezidenţiale susţinut de partidele democratice. Am recomandat retragerea opoziţiei din alegerile viciate prin violenţă şi teroare. Ne menţinem pe această poziţie de luptă pentru consolidarea democraţiei. Pînă cînd se va asigura în ţara noastră un cadru de democraţie autentică, confruntările doctrinare sînt sterile şi fără obiect. Cred că obiectivul prioritar al tuturor partidelor serioase, care respectă instituţiile democratice şi structura economiei de piaţă şi care se declară adversare tuturor pornirilor totalitare, trebuie să fie efortul concentrat pentru salvarea şi consolidarea democraţiei, pe care o considerăm serios periclitată prin apariţia unor tendinţe nocive cu caracter oligarhic.

Alianţa Civică, constituită în ultima vreme reprezintă o încercare de solidarizare a tuturor românilor democraţi, adversari hotărîţi ai regimurilor totalitare, dar care sînt reticenţi faţă de încadrarea în formaţiuni politice. Prin declaraţia de principii, Alianţa s-a definit ca o mişcare catalizatoare, fără obiective politice de partid, angajată ferm în lupta pentru democraţie. Partidul nostru susţine Alianţa Civică şi obiectivele ei şi acordă aderenţilor săi permisiunea de a se înscrie individual în această mişcare. Cred că o colaborare strînsă cu Alianţa Civică, pe platforma unor acţiuni comune, în interesul democraţiei este posibilă cu efecte salutare pentru actuala societate românească.

(Urmare în pag. 7)

Neamul românesc, rezistînd o mie de ani ca o insulă de latinitate, apoi reușind să se mențină ca stat împotriva a trei imperii și două supraputeri, e un miracol al istoriei.

După cel de al doilea război mondial, în țara ocupată de străini, din obcinile Bucovinei în pădurile Dobrogei, din Munții Banatului pînă în cei ai Maramureșului, fiii acestui neam au luptat și au murit cu arma în mînă pentru ca steagul țării să rămînă neîntinat și miracolul românesc să persiste.

Începînd cu prezentul număr, publicăm fragmente din memoriile lui Ion Gavrilă, conducătorul grupului de luptători anticomuniști din Munții Făgărașului, în perioada 1948—1957. Aceste rînduri nu au fost scrise spre lauda cuiva, ci ca mulțumire lui Dumnezeu, Unul Atotputernic, Cel ce cu voia Lui a îngăduit acest miracol.

PRIVÎND ÎN PRĂPASTIE

După alegerile furate din 1946, dictatura comunistă, la adăpostul Armatei Roșii, a devenit tot mai agresivă. Au fost arestați și condamnați fruntașii partidelor democratice, au fost desființate aceste partide, a fost alungat regele. Din partea aliaților apuseni nu se schița nici un gest de sprijin, nici măcar un protest. Era limpede că se urmărea încătușarea întregului popor român. În fața acestui pericol, toți cei ce țineau la România nu puteau să rămînă nesimțitori, să stea cu mîinile în sîn. În întreaga țară apăreau și se organizau grupuri de luptă anticomunistă care se legau între ele pe măsură ce se apropia furtuna. În Țara Făgărașului situația se prezenta astfel, existau la începutul anului 1948, următoarele formațiuni:

1. Organizația politică, gata oricînd de a deveni militară, activînd sub conducerea inginerului chimist Gheorghe Toader. Era formată din intelectuali, muncitori și mulți țărani din satele județului.

2. Organizația anticomunistă a ofițerilor activi și deblocați din Făgăraș, în frunte cu căpitanul Sabin Mare.

3. Organizația de educație și luptă „Frăția" a elevilor de la liceul „Radu Negru" Făgăraș de sub conducerea elevului din ultima clasă, Victor Roșca.

4. Organizația de luptă a foștilor voluntari din primul război mondial din satele: Pîrîu, Veneția, Coruîna, Gird, de sub comanda învățătorului, căpitan în rezervă, Pridon.

5. Organizația de intelectuali și țărani din jurul Viștei de Jos, de sub conducerea lui Olimpiu Borza.

Toate aceste organizații aveau legături între ele, precum și cu organizații similare din țară, în special cu studențimea brașoveană și cu puternica organizație anticomunistă a muncitorilor din Brașov de la Uzinele „Astra", I.A.R., Voinea.

Regimul comunist își propusese ca anul 1948 să fie anul frîngerii definitive a oricărei rezistențe. Pentru asta în luna mai s-a trecut la arestarea studenților și elevilor anticomuniști, în iulie au urmat muncitorii iar în toamnă prigonirea preoților uniți și îngenuncherea definitivă a bisericii greco-catolice.

La Făgăraș sînt arestați în mai 1948 o parte din membrii organizației anticomuniste, în frunte cu inginerul Toader. Ei vor fi condamnați iar ing. Toader va fi ucis în 1951 în închisoarea din Gherla. De la Liceul „Radu Negru" sînt arestați o parte din elevii din frățiile de cruce și condamnați. Au scăpat de arestare elevii Sofronea Remus, Gelu Novac, Nelu Novac, Ion Ilioi și Silviu Socol. În regiune sosesc și alți scăpați de arestare: studenții Marcel Cornea, Mihai Moga, Ion Chiujdea, Virgil Rades, Laurian Hasiu și Ion Gavrilă. De la Brașov scapă de arestare și ni se alătură muncitorul Gheorghe Șovăială și sînt obligați să se ascundă eleva Lenuța Faina și muncitorul Ionete. Acestora li se alătură frații Andrei și Gheorghe Hașiu din Pojorta, Victor Metca și Toma Pîrîu din Ilmi. Din Lisa intră în acțiune Dumitru Moldovan. Toți aceștia vor alcătui grupul de rezistență armată din munți, avînd la bază, jos la poalele munților, organizația militarilor care îi aprovizionează cu arme și echipament. O grupare de intelectuali din Făgăraș conduși de profesorul Mihai Novac, le procură medicamentele și materiale necesare. Se alcătuiește, tot jos, o rețea de sprijin cu ajutorul căreia cei din munți sînt informați de orice mișcare a securității.

În 1949 grupul carpatin ia legătură cu grupul colonelului Arsenescu din Muscel, stabilind o tactică de luptă comună.

În munți, la acea dată, mai luptau grupul fraților Arnăuțoiu pe Pîrîul Doamnei, și grupul ofițerilor Moldovan T. Ion și Diaconescu, ce acționau pe Topolog, fiecare cu tactica sa. Dar și cu soarta, cu tragedia sa. Grupului nostru li se alătură din primul moment preoții uniți: Ion David, Moldovan, Motoc și Stanislav, fugiți și ei, și preoții ortodocși Ion Naftanailă, Dîmboi, Ghindea, Florea, Pascu.

În 1950, întorcîndu-se din închisoare elevii Ion Mogoș și Niculae Mazilu, împreună cu Victor Pică, organizează din nou elevii de la liceul „Radu Negru" și din satele din jurul Făgărașului. Sentimentul național învinge frica, cei cu inima curată își strîng rîndurile. Comuniștii atacă. În ciocnirile din toamna anului 1950 cad în luptă studentul Marcel Cornea, și flăcăul Toma Pîrîu. Sînt răniți și prinși elevul Silviu Socol, studentul Gilu Radeș și țăranul Gheorghe Arsu. Urmează un proces în Orașul Stalin (Brașov). În 1951 sînt pronunțate treisprezece condamnări la moarte între care a lui Silviu Socol, căpitanul activ Monea, plutonierul Cosma Partenie, învățătorii Pridon și Boamfă. Sublocotenentul Frîncu e ucis de securitate în condiții necunoscute iar elevul de școală militară, arestat la Oradea, Comșulea, este găsit spînzurat în grădina părintească. În aceeași toamnă, în satul Pădureni din Banat, unde plecaseră să ierneze, cad în luptă elevii Ion Mogoș și Nicolae Mazilu.

În 1951 este obligat să vină alături de noi pădurarul Pop Jean din Lisa și ne rămîne credincios, pînă la moarte. Tot în toamna lui 1951 cade rănit mortal Dumitru Moldovan din Lisa. Tatăl său, prins va muri în închisoare.

La început, împotriva noastră au fost trimise companii de securitate, apoi au fost trimise regimente, în cele din urmă o întreagă divizie a venit pe munte urcînd și din Nord dar și din Sud, de la Zărnești și de pe Olt. Ca să le fie la îndemînă, unități de securitate cu camioanele gata de drum au fost cantonate la Sîmbăta de Jos și la poligonul militar Cincu, ca de altfel și la Zărnești și la Curtea de Argeș. Operația de pedepsire o conducea însuși Nicolae Ceaușescu; pe vremea aceea era general.

Tactica noastră era să evităm lupta deschisă; răspundeam cu lovituri scurte și ne retrăgeam. Împărțiți în grupe mici căutam să acoperim o suprafață cît mai mare, să subțiem forțele securității. Am acționat pe toată întinderea munților Făgăraș, de la Olt pînă la Zărnești, în munții Perșani, ca și în pădurile, cîmpurile și satele pînă spre Rupea, Sighișoara, Agnita, Hîrtibaciu.

Dușmanul cu care am luptat îmbrăca multe, felurite și foarte primejdioase forme. Aveam de-a face cu armata și securitatea dar și cu multele ei vicleșuguri. Trebuia să ne păzim de false grupe de partizani, de haite de cîini dresați, de femei sirene care încercau să ne ademenească, de tot felul de șiretlicuri începînd cu zvonurile false și sfîrșind cu otrava. Neputîndu-ne prinde pe noi se răzbunau pe familiile noastre, ucigînd pe unii, schingiuind și închizîndu-i pe alții, terorizîndu-i, supraveghindu-i, canonindu-i pe toți. Teroarea s-a dezlănțuit asupra întregii regiuni. Mii de oameni au parte de anchete sub tortură, torturați pînă la moarte, numai pentru a obține de la ei destăinuiri. Cei ce scăpau cu viață erau aruncați, pentru ani mulți, în temniță de unde mulți nu s-au mai întors. N-am rîvnit niciodată nici țara, nici averea, nici munca nimănui. De ce Doamne a trebuit să plătim atît de scump petecul de pămînt și crîmpeiul de nume românesc ce am dorit să-l purtăm cu demnitate? În februarie 1952, vîndut, cade în luptă în satul Voivodeni, Andrei Hașiu.

În toamna lui 1950 a plecat dintre noi, în Franța, căpitanul Sabin Mare cu înțelegerea de a se întoarce înapoi. Și s-a întors. A fost parașutat în 1953 dar din cauza spionilor sovietici infiltrați în serviciul englez de spionaj, securitatea a aflat de venirea lui și este împiedicat; nu ne-am putut întîlni. E nevoit să se retragă în Maramureș, unde alcătuiește o grupă de rezistență și moare în luptă.

În 1952 reușim prin notarul Moise Călțea să luăm legătura cu Comitetul Național Român din Franța. Un avion american venit să ne aprovizioneze a fost împiedicat s-o facă din cauza aceluiaș serviciu de informații care a pus la curent securitatea cu locul unde trebuia să se efectueze parașutarea. Tot aceleiași rețele de spioni i se atribuie și deconspirarea grupului Golea-Samoilă, parașutați în zona noastră și răpuși cu ușurință de securitate. Noi însă continuăm să rămînem. Sîntem urmăriți, cîteodată încercuiți, avem ciocniri, în 1950 la Drăgui, în 1951 la Piscu Netotului, în 1952 la Berivoi, pe Moldoveanu, la Sîmbăta și la Muntele Izvor, în 1953 la Scorei, în Dobroneagu și izvoarele Bîrsei, din nou la Berivoi în 1954, la izvoarele Topologului, pe Arpășel, pe Țagu și în luna august la Avrig unde cade rănit mortal Ilioi. Tot în august 1954 într-o luptă care a durat o noapte întreagă la Obreja, lîngă Blaj, cad Gelu Novac și Gheorghe Șovăială, vînduți de niște nemernici. Cade apoi în casa lui Olimpiu Borza, unde s-a retras rănit, cel mai bun și mai curat suflet dintre noi Remus Șofonea, căruia îi spuneam Brîncoveanu și este înmormîntat în curtea lui Olimpiu. Sînt prinși apoi în 1955, în urma unei diabolice și meșteșugite vînzări, pe rînd, studenții, Ion Chiujdea, Laurian Hașiu, elevii Nelu Novac și Victor Netea, Gheorghe Hașiu și Jan Pop, Olimpiu Borzea și doctor Burlacu. Ancheta a durat aproape doi ani. În 1957 s-a ținut la Sibiu procesul. Sînt multe condamnări la moarte, primii șase sînt executați în noiembrie acelaș an. Doctorul Stanciu este ucis la securitate încă înainte de proces. Nu se știe unde au fost aruncate trupurile lor. Nu se cunoaște nici un mormînt. Peste ei, peste lupta și curățenia lor sufletească regimul care a murdărit pînă în străfunduri sufletul neamului românesc, a vărsat tone de noroi. Noroi peste jertfe! Noroi peste eroii neamului! Noroi peste sfinți. Asta înseamnă comunism.

Ion GAVRILĂ

Capitulare

S-a prăbușit și cel din urmă turn
Al catedralei ce duram în mine
Și-un înger trist, rămas printre ruine,
Mă-ndeamnă iar spre cer, dar la ce bun?

Ruinele mi-au îngropat afund
Și tîrnăcopul vrerii și mistria.
Mi s-a dezgărdinat și temelia
Și pînă-n suflet, beznele-mi pătrund.

Din candeli sparte picură ulei
Și vitregia-și fulguiește neaua;
Căderea asta mi-a surpat și steaua
Lăsind o bortă neagră-n locul ei.

De-aș încerca urcuș să mai rîvnesc
Ar fi să surp un nou popor de îngeri,
Și-atît de greu mi-e carul de înfrîngeri
Că juncii dorului de-abia-l urnesc.

Cu visul mort, cu sufletul pustiu,
Rămîn să plîng pe cea din urmă treaptă;
Alături, îngerul mă mai așteaptă:
Dar la ce bun? În cer e prea tîrziu.

Aiud, 1960

Demostene ANDRONESCU

AMIN

De-aș avea o aripă de înger
și cerneală de bezne,
poate atunci mi-ar fi mai lesne
să mă adun din toate risipirile,
să-mi aștern amintirile
și să spun tuturor dece sânger.

Era o noapte jefuită de stele.
La fereastra nădejdii, zăbrele.
La ușa salvării, lăcate
iar frunțile noastre palide, înoptaseră toate.

Când din mijlocul nostru a izbucnit ca o flacără neagră, ura,
focul ei a topit într'o clipă
gând, suflet, aripă,
toate din tot și n'a mai rămas decât zgura.

Baroase cumplite sparseră tăcerea
în cioburi de răcnete mari cât durerea.
Țăndări din sufletele noastre au ajuns pînă la cer.
Martirii ardeau pe ruguri de ger . . .
Ah! cum își mai holba ochii istoria!
Nu-i venea să creadă că'n geamătul nostru scrișnea Cloșca și Horia,
că'n sufletul nostru de nădejde orfan,
atârnau nojițele de la opincile lui Badea Crișan.

Ah! Amintirea asta ca pe roată mă frânge:
pe jos erau risipiți crețarii de sânge
plata atâtor ș'atâtor păcate . . . atât de cumplite au fost suferințele
atât de satanică a fost urgia,
că mulți din noi în noaptea aceia și-au pierdut mințile,
iar alții și-au pierdut veșnicia.

Din cei ce au trecut pe acolo, numai morții trăiesc
asemenea lui, așijderea ție,
iată de pildă eu, umblu vorbesc,
dar viața mea nu-i, nu-i prietene decît o moarte vie.

Ah, Doamne! Iată-mă aici la ceasul comorilor
îmbrățișîndu-mi durerea sub lespezi de patimi și chin
Aștept Învierea, aștept Arhanghelul zorilor,
În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, AMIN.

Pitești — Gherla 1955 Sergiu Maudinescu

Din cronica adevărului, despre temnița Aiudului

Bătrîna „Doamnă Zarcă" din închisoarea Aiudului stătea ferecată în propriile-i zăvoare. Și era Săptămîna Mare a Paștelui 1957, cînd a început răzmerița. Cine a fost de față la acea acțiune neobișnuită de protest, la care au participat cîteva mii de deținuți politici, acela nu va uita niciodată, ce este în stare forța celor uniți în credință, oricît de lipsiți de libertate și apărare, oricît de aruncați în fundul iadului ar fi; dacă rămîn convinși de dreptatea cauzei lor.

Acțiunea de protest și greva foamei din zarca închisorii de la Aiud a fost atît de spontană încît a surprins conducerea. Odată declanșată, toți ca unul, am solicitat ofițerului de serviciu cîte o coală de hîrtie pentru a face cunoscute revendicările noastre vizînd schimbarea regimului barbar de penitență în care trăiam. Revendicările așternute pe hîrtie se refereau la cele mai acute nevoi, căci eram ținuți sub obloane, fără lumină și aer, asistență medicală, alimentație, îmbrăcăminte. Ceream legături cu familia, corespondență, vorbitor, și nu în ultimul rînd, internarea în spitale de specialitate a deținuților grav bolnavi de nervi, ieșiți din anchetele securității într-o stare vecină cu nebunia, chinuindu-se îngrozitor și făcîndu-ne și nouă viața un calvar. Înainte, cînd cineva protesta, oricare ar fi fost motivul, securitatea îl făcea să dispară în întunericul celulei de pedeapsă pe cel în cauză, de cele mai multe ori cu oasele zdrobite de cizmele și ciomegele torționarilor de meserie. De data aceasta cazului nu i se mai putea spune nebunie, pentru că „nebunia" cuprinsese practic, întreaga închisoare, însemnînd cîteva mii de proteste, conștient și precis exprimate. Ceea ce se întîmplase, în dimineața aceea, în închisoarea Aiud, depășea competența locală, cazul fiind de resortul, direct, al Ministerului de Interne, căci era un pericol, se putea petrece, tot așa, prin surprindere, în întreaga țară.

Surpriza, șocul primit de administrația închisorii se putea citi pe chipul ofițerilor de securitate și al gardienilor care priveau îngroziți obloanele desprinse, ce atîrnau pe zidurile de la zarcă, probă a neputinței celor ce pînă atunci se crezuseră atotputernici. Atitudinea lor reținută era numai o aparență. Atmosfera vibra de tensiune.

După încă o noapte cu urechea la pîndă, dimineața a început o forfotă mare în zarcă. Personal sanitar străin de penitenciar, utilat cu tot ce era necesar pentru operația de hrănire artificială, trecea, însoțit de ofițerii și gardienii închisorii, de la o celulă la alta. Se auzeau refuzuri, proteste violente, uși trîntite, țipete. Mi-am dat seama că lucrul, care și-l propusese administrația, mergea foarte greu. Deodată se deschise și ușa celulei mele și în prag își face apariția ofițerul politic, maiorul Nodotz, însoțit de căpitanul Chirilă, ofițerul cu regimul închisorii, cîțiva gardieni și doi sanitari, în halate albe, care purtau cu ei ustensilele bine cunoscute. Le-am spus calm, dar cu tonul cel mai ferm, că sînt hotărît să nu primesc hrana pînă nu va fi îndeplinită măsura legală în astfel de cazuri, ș-anume aceea a discuțiilor prealabile. Chirilă și-a șters fruntea de sudoare, ca să ne arate ce grea e munca de călău, s-a întors și a plecat mai departe cu tot cortegiul.

Către seară a trecut pe la fiecare celulă cîte un grup de civili, ofițeri din Ministerul de interne, însoțiți de colonelul Coller, care ne-a comunicat că cei pe care noi i-am influențat au părăsit greva foamei, dar pe noi, cei care am organizat această acțiune ne așteaptă procese, vremuri grele. I s-a răspuns printr-o tăcere de gheață, lucru care a avut darul să îi irite și mai mult. Am înțeles că în afară de amenințări, propunerea lor cuprindea, totuși, și promisiunea că nu vor da curs, că-i vor trece cu vederea pe cei care au pornit acțiunea, dacă renunță la ea. Acest lucru mi-a amintit de încercarea de ademenire pe care ne-o făcuse odinioară, la Oranki, pe cotul superior al Volgii, în lagărul de ofițeri prizonieri de război români, în februarie 1948, generalul rus Vladimirov.

În dimineața Vinerii Mari, din Săptămîna Patimilor, am auzit cum gardianul de pe etaj, încălțat în „pisici" (șoșoni de pîslă trași peste cizme), deschidea cu atenție ușile la anumite celule, din care scotea pe cîte un deținut.

Mă aflam atunci în celula 47 de la singurul etaj al zărcii, așa încît fiind foarte atent, în liniștea ce domnea pe întreaga zarcă, auzeam cum de jos veneau niște sunete suspecte, metalice. Discret ușa s-a deschis și în cadrul ei a apărut plt. Popa. N-a spus nimic, dar mi-a făcut semn cu mîna să-l urmez. M-a băgat în camera de serviciu. Coller, comandantul închisorii Aiud, investit cu puteri depline de stăpînii săi, sta pe un scaun, cu șapca ridicată de pe fruntea îmbrobonată de sudoare, avînd în mînă o listă, asista încruntat și cu fălcile încleștate la operația ce se desfășura sub ochii săi.

Fiecare deținut adus acolo era trîntit pe ciment de doi gardieni, pus în lanțuri, cătușe la mîini și legătură de lanț între mîini și picioare, după care dispărea undeva afară din zarcă. Cel care cobora scara nu-l mai afla acolo pe cel care coborîse înaintea lui.

Într-unul din colțurile celulei se aflau o grămadă de lanțuri și cătușe, care așteptau să muște cu colți de lup din gleznele picioarelor noastre. Nu știu de ce, dar toată scena aceasta m-a aruncat parcă într-o epocă îndepărtată a istoriei omenirii în care gîzii, răsplătiți pentru bestialitatea lor, trăiau și satisfacția suferințelor în care se zvîrcoleau cei torturați. Coller era asemenea unuia dintre aceștia. Gusta cu aviditate chinurile pe care le provoca. Intuind gestul gardienilor care s-au repezit la mine, le-am făcut semn să stea. M-am așezat singur cu picioarele spre nicovala pe care se băteau niturile lanțurilor. Cercetînd atent figura cu trăsături „specifice" ale lui Coller, care la rîndul lui cerceta atent fiecare nit, fiecare zală, am înțeles că nici după 2 000 de ani n-a obosit ura ancestrală împotriva celor ce s-au mărturisit întru Hristos. Și tot atunci mi-am repetat în gînd, ce mai spusesem fraților de celulă, că nu întîmplător a fost trimis, ca director la Aiud, evreul Coller, luptător în brigăzile internaționalei comuniste, care avea un întreit motiv să ne urască și să ne distrugă: eram creștini, eram români, și anticomuniști.

După ce nituitul lanțurilor și cătușelor s-a terminat, m-am ridicat cu greutate de jos și, nu mint cînd spun, că în clipa aceea mi-ar fi plăcut ca la scenă să fi asistat și un reprezentant al „lumii libere", adică a celor ce au comis cea mai abominabilă crimă săvîrșită vreodată în istoria omenirii, trecerea la Asia a unei jumătăți din Europa, asta după ce declaraseră război Germaniei hitleriste pentru „libertatea" și „democrația" popoarelor.

Dar nu mi s-a lăsat prea mult timp de reflecție. Mi s-au îndesat niște ochelari de tablă pe cap și luat de braț am fost scos afară din zarcă și urcat într-o dubă în care se mai aflau cei sosiți înaintea mea. Duba a pornit. Ne-am numărat și eram treisprezece. Rulam pe asfalt. Spre un nou loc, sau ...? Parcă ne părea rău după zarca Aiudului, unde ani de zile am stat în condiții inumane, dar pe care le-am suportat uniți. Greva foamei din Săptămîna Mare a Paștelui din anul 1957 punea capăt acestei perioade.

Duba noastră alerga spre Gherla, urmată aproape de Scodița lui Coller în care se aflau și cei doi reprezentanți ai Ministerului de Interne, veniți special pentru acest caz.

Azi, deși sîntem „liberi", nu sînt în măsură să vă spun cîți au mai supraviețuit închisorii, cîți mai trăiesc. Dar pot să vă spun despre călăul Coller că acum trăiește în Statele Unite, că e poet, unul „sensibil", al lanțurilor, izolărilor, bătăilor, al schingiuirii. Limba română a uitat-o, americana n-a deprins-o suficient, de aceea scrie în idiș poezii, după firea și trecutul lui, duioase.

N. COJOCARU

CRUCEA SAU JUGUL?

(urmare din pag. I)

tregaiuri de cuvinte în cei puţini dintre noi care încearcă să ne împiedice prăbuşirea. Rareori în istorie o ţară a purtat în pîntecul ei atîta ură şi dezbinare. Rareori un popor s-a murdărit mai mult pentru a obţine atît de puţin. Rareori o naţiune şi-a irosit cu atîta uşurinţă o şansă istorică, şansă care a depins numai şi numai de ea... De-a lungul istoriei noastre au fost întotdeauna nişte străini care ne-au stat de-a curmezişul, răstignindu-ne mereu pe crucea cîte unui veac: valurile migratoare, turcii, fanarioţii, Rusia ţaristă şi Rusia bolşevică, nemţii care ne-au dictat la Viena şi Puterile Aliate care ne-au vîndut la Yalta... Veacuri după veacuri, ca ţară mică şi bătută de soartă, am fost doar un pion pe tabla de şah a istoriei. Şi-am tot repetat, ca pe o scuză, vorbele cronicarului: că este bietul om sub vremi...

Însă ceea ce s-a petrecut în decembrie 1989 ar fi putut fi începutul unei izbăviri naţionale. O lume întreagă a amuţit în faţa unei ridicări atît de totale şi de neaşteptate a unui popor pe care cei mai mulţi încetaseră demult să-l mai preţuiască. Ne-am trezit faţă în faţă cu noi înşine, într-un nesperat ceas de graţie, dar n-am ştiut ce să facem cu el. Ba mai mult: perspectivele ce ni se deschideau, în loc să ne unească şi să ne mobilizeze, ne-au ameţit şi ne-au speriat. Şi pentru că nu mai existau străini care să ne confişte acest ceas şi să ne răstignească din nou pe Golgota istoriei, ne-am lăsat confiscaţi şi răstigniţi, dintr-o inerţie milenară, de călăii dinlăuntru, erijaţi în salvatori. Pentru prima oară în istorie am ratat pe limba noastră. De aceea tragedia românească de astăzi este cu mult mai adîncă şi mai încărcată de ruşine.

S-a vorbit atît de mult despre orfanii şi estropiaţii noştri, de vreun an încoace, încît străinii au ajuns să ne cunoască drept „ţara handicapaţilor" (cum ai zice despre Olanda ca e „ţară morilor de vînt" ...)! Şi mi-e teamă că eticheta ni se potriveşte mai mult decît s-ar părea, căci noi ne purtăm astăzi ca un popor handicapat. Handicapul fizic sau intelectual al celor cîteva mii de copii uitaţi în mizerie este o nimica toată pe lîngă handicapul moral al poporului român... Sîntem o „ţară a handicapaţilor" într-un sens mult mai tragic, pe care străinii poate că nici nu-l bănuiesc..

Ura, compromisul, laşitatea, lăcomia, umilinţa (în sensul ei rău, din păcate!), violenţa fizică şi verbală, egoismul, lenea, nepăsarea, minciuna, ignoranţa, suspiciunea — iată numai cîteva din trăsăturile care individualizează în mod ruşinos chipul desfigurat al societăţii româneşti de astăzi. Cu un asemenea chip am dori „să intrăm în Europa" (o vorbă care devine din ce în ce mai goală!); cu un asemenea chip am dori să răscumpărăm istoria pierdută; cu un asemenea chip am dori să ne cinstim eroii; cu un asemenea chip am dori să ne mîntuim ca neam! Am făcut din „Deşteaptă-te, române..." imn naţional şi noi dormim somnul tragic al „liniştii noastre", care ameninţă să se transforme într-un coşmar bîntuit de monştri renăscuţi din propria cenuşă...

Să nu ne amăgim, căci amăgirea aceasta s-ar putea să ne fie fatală. Noi nu sîntem, deocamdată, decît poporul care, acum treisprezece luni, a realizat o trecătoare unitate prin ură. Dacă nu vom izbuti, în lunile care vin, să realizăm o durabilă unitate prin iubire, cuminecîndu-ne în veşnicia neamului cu viii şi cu morţii noştri, atunci ar fi fost mai bine ca nimic să nu se fi întîmplat. Tirania comunistă a lui Ceauşescu era cel puţin o scuză. Merita oare să scapi de un astfel de tiran apocaliptic numai ca să ajungi să-ţi contempli, peste cadavrul lui ciuruit, în oglinda unei libertăţi de carnaval, chipul de o tragică nimicnicie?

★

La această unitate prin iubire de care atîrnă, astăzi mai mult ca oricînd, soarta neamului românesc (atît în conştiinţa lumii, cît şi în faţa lui Dumnezeu) noi nu vom putea ajunge nici prin democraţia originală, nici prin economia de piaţă nici prin dialog, nici prin opoziţie constructivă, nici prin cultivarea civilităţii. Toate acestea nu fac la un loc nici cît o ceapă degerată atîta vreme cît nu va exista o bază morală solidă la nivelul întregii societăţi şi o deschidere reală spre cultură şi spiritualitate. Avem nevoie de o renaştere în duh, de o autentică primenire religioasă, pe linia de continuitate a tradiţiei naţionale. Avem nevoie de creştinism. Nu de creştinismul de paradă, nu de creştinismul televizat, nu de creştinismul demagogic calportat în lumea românească de treisprezece luni încoace, ci de un creştinism lăuntric asumat, care să ne unească în credinţă, în iubire şi în nădejde şi a cărui măsură istorică să fie fapta creştină.

Această asanare moral-spirituală a societăţii româneşti ar trebui să fie preocuparea de căpătîi a tuturor celor ce se agită în viaţa noastră publică pretinzînd că vor să slujească neamul şi ţara. Aici nu mai este vorba de o simplă opţiune ideologică între altele, ci de o necesitate istorică, de singura noastră şansă de a nu rata lamentabil aproape douăzeci de veacuri de suferinţă şi nădejde românească. A ne redescoperi ca popor creştin, într-o comunitate mistică cu zecile de generaţii care ne-au precedat, nu înseamnă decît a ne împlini propriul destin, a deveni ceea ce sîntem. Atunci multe „ni se vor adăuga nouă", spre a umple golul istoric al unei tragice dăinuiri, aici, „sub leneşele stele ale polului getic".

Răzvan CODRES

De vorbă cu dl. Corneliu Coposu

(urmare din pag. 4)

P.C. La reintrarea în legalitate, Partidul Naţional Ţărănesc a apărut cu atributele de CREŞTIN şi DEMOCRAT. Rezultă de aici că partidul pe care-l conduceţi s-a aliniat orientării democrat creştine care tinde să devină dominantă în viaţa politică occidentală. **În acest context am dori să aflăm de la Dumneavoastră în ce măsură există puncte de convergenţă între principiile doctrinare ale P.N.Ţ.-ului şi concepţia despre lume şi despre viaţă democrat-creştină, aşa cum este ea formulată de marile formaţiuni politice de această orientare din Occident?**

C.C. Partidul Naţional Ţărănesc, a cărui titulatură a rezultat din fuziunea dintre cele două partide istorice, Partidul Naţional din Transilvania şi Partidul Ţărănesc din România veche, poartă de la 2 februarie 1987 atributele care îi definesc programul şi anume Creştin şi Democrat. Programul Partidului, respectat în tot cursul istoriei sale, poate fi rezumat la principiile fundamentale afirmate în statutele succesive, în cuvîntările fruntaşilor lui şi în practica activităţii politice: patriotism luminat, dreptate socială, democraţie adevărată şi morală creştină. Prin completarea titulaturii partidului cu atributele de Creştin şi Democrat, partidul nostru nu a făcut decît să definească obiectivul său de căpetenie. La 2 februarie 1987, partidul fiind în clandestinitate a aderat la Internaţionala Creştin Democrată şi face parte din respectiva Internaţională. Avem legături strînse cu cele mai importante partide integrate în această Internaţională. Considerăm că programele lor răspund întru totul aspiraţiilor democraţiei europene de la sfîrşitul acestui mileniu şi de la începutul mileniului viitor. Cît priveşte principiile doctrinare ale partidului nostru, concepţia sa despre lume, ele sînt convergente cu principiile şi obiectivele Internaţionalei Creştin-Democrate

P.C. **Din pricina mulţimii de probleme politice curente, multe din partidele politice create în mod artificial, ca şi cele care au apărut pentru a produce confuzie în sînul opoziţiei se preocupă prea puţin sau chiar de loc de programul şi de ideile care ar trebui să le definească, identitatea. Consideraţi această observaţie justă?**

C.C. Foarte multe partide politice care au apărut în România postrevoluţionară sînt lipsite de program politic şi de doctrină. Preocupările programatice ar trebui să constituie temeiul de organizare şi acţiune al tuturor partidelor. Desigur că nu se poate cere acest lucru formaţiunilor fantomă înfiinţate în scop de diversiune sau partidelor satelit manevrate de Frontul Salvării Naţionale.

P.C. În ţară există mai multe formaţiuni politice care se recomandă a fi democrate şi creştine. **Ce părere aveţi despre sinceritatea şi seriozitatea adeziunii lor la principiile democraţiei creştine? Nu credeţi că ar trebui întreprinsă o acţiune de unificare a tuturor celor care aderă la valorile democraţiei creştine într-o singură grupare politică?**

C.C. În mod firesc toate partidele serioase de orientare Creştin-Democrată ar trebui să se contopească pentru a susţine cu forţe unite valorile democraţiei creştine. Din păcate au apărut o serie de formaţiuni politice înfiinţate în mod nejustificat, fie în scop de diversiune, fie cu intenţii utilitariste. Urmează ca timpul să filtreze din numărul mare de formaţiuni, unele impostoare, acele partide care reprezintă o tendinţă curată de afirmare a principiilor democraţiei creştine şi care trebuie să se contopească într-o formaţiune puternică, destinată să ducă la biruinţa valorilor democraţiei creştine europene.

Democraţie şi demofilie

(urmare din pag. I)

condiţii obiective şi reversibile, ele nu pot fi anulate nici în ordinea naturală, nici în ordinea socială. Comunismul a încercat calea inversă, a egalizării la nivelul de jos, adică a îndobitocirii colective prin teroare, dar nici el nu a reuşit deplin, trebuind să părăsească scena istoriei pe uşa din dos. Orice întreprindere politică potrivnică naturii este sortită, inevitabil, eşecului.

Egalitatea între oameni — ca şi corolarul ei social, democraţia — trebuie aşadar înţelese nuanţat şi modelate subtil pe realitatea dată. Nu este vorba de originalitate în aplicarea lor, ci pur şi simplu de realism. Ele trebuie privite ca nişte principii orientative în întemeierea unei ordini sociale convenţional-legale, viabile şi funcţionale, iar nu ca nişte dogme sau ca nişte formule magice. Nu există pe lume democraţie absolută, ci numai trepte suitoare spre un absolut democratic istoriceşte inaccesibil. Societăţile democratice sau pretinse astfel se diferenţiază prin distanţa lor mai mare sau mai mică faţă de acest ideal intangibil. Unde se poate ajunge pe această cale ascendentă întrebaţi-i, bunăoară, pe elveţieni...

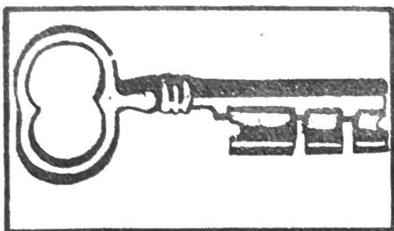
Prin urmare noi nu avem de edificat Democraţia, aşa cum pretind demagogii şi cum cred naivii, ci avem de încercat să suim, într-un ritm impus de realităţile noastre naţionale, cît mai multe trepte spre ea. Important este ca ascensiunea să nu mai fie întîrziată, ca începutul să se facă, fără prisos de vorbe goale.

O ordine socială de orientare democratică nu este şi nu poate fi rezultatul brusc al unei reforme imediate, ci rezultatul unui proces complex, dar firesc, bazat pe un consens al bunelor intenţii la nivelul întregii societăţi, sub garanţia unei guvernări exemplare (dacă nu ca geniu politic, în orice caz ca ţinută morală, nivel intelectual, angajare civică şi conştiinţă naţională).

Viciul fundamental al actualelor noastre bîjbîieli spre democraţie constă în discontinuitatea acestui proces, rezultată nu atît din lipsa de maturitate politică şi civică a românilor, cît mai ales din lipsa de puritate morală şi de conştiinţă slujitoare a actualilor noştri guvernanţi. La noi s-a încercat, după prăbuşirea regimului ceauşist, „implementarea" unei democraţii formale, echivalente, în ordinea realităţii, cu praful aruncat în ochi. Or formalismul democratic este la fel de păgubitor ca şi lipsa totală a democraţiei, pentru că el instaurează la nivel social aceeaşi disfuncţionalitate şi aceeaşi demagogie, numai că după un alt scenariu, mai evoluat.

Dacă nu putem avea o democraţie, am fi putut avea măcar o orientare spre democraţie (reală, nu verbală), ceea ce n-ar fi fost puţin lucru. Nu avem însă decît o parodie democratică, încropită inabil după mai bine de un an de minciuni şi violenţe. O falsitate impusă de sus în jos a otrăvit atmosfera noastră socială. Ne-am apucat să facem etimologii şi am scăpat înţelesul cel mai adînc, mai viu şi mai actual al democraţiei, cel neetimologic, dacă vreţi. Mai ales într-o stare începătoare, post-totalitară, democraţia nu trebuie să însemne numai „conducere prin popor", ci mai cu seamă „conducere pentru popor". Nu-i de ajuns ca poporul să vină liber la urne spre a-şi alege conducătorii, iar aceştia, în virtutea faptului că au fost astfel legitimaţi, să-şi facă de cap în numele poporului. Or actuala putere a urmărit cu tot dinadinsul (vezi campania electorală de pomină prin care am trecut) trimful său în alegeri, nu binele major al naţiunii. Ea a profitat fără scrupule de formele exterioare ale democraţiei, exploatînd cu zîmbetul pe buze un electorat lesne manipulabil prin imaturitatea şi ignoranţa sa politică. O astfel de pseudo-democraţie păcătuieşte prin lipsa de demofilie a puterii, adică prin absenţa pe vîrful piramidei a iubirii faţă de popor. El, poporul, încetează astfel să mai fie un scop, devenind simplu mijloc al guvernării. E bun să legitimeze puterea şi atît. Aceasta, o dată legitimată, îşi urmăreşte interesele proprii, sinchisindu-se prea puţin de popor, pe care în fond îl dispreţuieşte profund, ca pe o masă electorală ce este. Singurul efort — de ordin tactic — este de a-l măguli din vreme în vreme, lăudîndu-l cît de bine a ales... E limpede că în aceste condiţii democraţia ajunge să-şi piardă pînă şi înţelesul etimologic, căci „puterea poporului" încetează chiar a doua zi după alegeri.

Pînă cînd România nu va avea nişte guvernanţi care, indiferent de culoarea lor politică, să se identifice cu interesele naţionale şi să slujească cu dragoste poporul, mergînd pînă la sacrificiul propriilor interese, orice discuţie pe tema democraţiei rămîne fie pur teoretică, fie pur demagogică. Fără o autentică demofilie nu vom avea o ordine democratică nici peste două sute de ani. Dar puterea nu va avea nici ea „liniştea" după care tînjeşte atît, căci minciuna nu poate adormi pînă la capăt instinctele adînci ale unui popor care nu se simte iubit.

De la revoluţie încoace starea noastră firească e confuzia. Vedem dar nu distingem, pipăim dar nu simţim, ne tot mirăm şi nu ne dumirim. De ce? De unde vine incapacitatea noastră de-a înţelege?

Eu ar trebui să mă consider un om norocos pentru că anii de închisoare mi i-am făcut cînd eram foarte tînăr. Avantajul a fost dublu: aveam o bună capacitate de a recepţiona şi tinereţea nu-mi îngăduia să mă bag în vorbă; deci trebuia să tac şi să ascult. Şi aveam de la cine. Toată fosta conducere a României, tot ce fusese minte şi suflet în această ţară, era acolo. Fie că îşi expuneau părerile, fie că discutau în contradictoriu, fie că se justificau sau se acuzau, eu eram numai ochi şi urechi. Miniştri, generali, diplomaţi, profesori universitari, amestecaţi cu elevi, studenţi, ţărani şi meseriaşi, toţi vieţuind claie peste grămadă, în acele condiţii de iad care desfiinţau diferenţele sociale, lăsînd omul gol-goluţ, supus prin foame degradării fizice, dar incitîndu-l intelectual, realizînd astfel cea mai extraordinară „academie" a tuturor timpurilor: puşcăria. Acolo, la această universitate, am căpătat obişnuinţa de a asculta, de a căuta să pricep şi ce e dincolo de sunetul vorbei, de aparent. Acolo am înţeles, ascultînd atîtea dezbateri, că neclaritatea sau limpezimea sînt mai întîi în capul oamenilor şi abia apoi în ordinea lucrurilor. Acolo am observat, de foarte tînăr deci, că interesele au o anume precumpănire nu numai asupra gesturilor, faptelor, ci şi a cugetului însuşi. Şi interese sînt, apar mereu, spre influenţarea dreptei judecăţi.

Dacă în sectoarele teoretice problemele comportă (suportă), discuţii, în sectorul economic unde operează contabilitatea, unde totul e „bob numărat", lucrurile ar trebui să fie clare. Şi ar fi, dacă ar fi pe cinstite. Ce concluzie să tragem? Că nu ni se spune care e starea economiei ca să nu ne alarmăm? Că se face totuşi mult, efectele însă... Dar nu vedem magazinele goale? Nu-i vedem pe aceiaşi oameni, „rotiţi", transferîndu-şi în noile posturi vechea incompetenţă, vechile obiceiuri? Am crezut că nivelul realizat de Ceauşescu va fi cel mai scăzut, că imediat economia va începe să se redreseze. Dar nu a fost aşa. Decăderea continuă pentru că în acest sector confuzia e maximă.

Cum putem aprecia evoluţia unei economii decît comparînd cifrele statistice? Dar de unde să iei cifre care să prezinte încredere? Cine poate să le ia de bune pe cele oferite de oficiali? Să le aplicăm un coeficient de corecţie? Ce om, responsabil, poate acorda prezentei conduceri un coeficient de credibilitate supraunitar? Mai important decît capitalul, afirma un economist, este creditul. Dar, şi asta e întrebarea, ce credibilitate are un regim al cărui credit e, de la înscăunare, în continuă, dramatică scădere?

Ani de zile despărţită de lume, lipsindu-i cunoştinţele elementare, pe imensa majoritate de la noi n-are cum s-o intereseze cotaţia la bursele străine nici creşterea sau scăderea scontului bancar. Sînt lucruri necunoscute, depărtate, dar omul începe să simtă vag că şi pîinea lui depinde de bursele internaţionale de cereale. Nu înţelege cum se întîmplă asta dar cu încetul se pătrunde de faptul că lumea e din ce în ce mai interdependentă. Vrea să cunoască. Constată că nu-i ajunge salariul, că reuşeşte să cumpere din ce în ce mai puţine bunuri. Aici, asta, îl frige. Omul cel mai neavizat, muncitorul necalificat, vrea să ştie. Cît cîştigă în altă ţară cel ce face o muncă asemenea celei ce-o face el, cît ia pe oră, cît ia pe lună, ce poate să cumpere cu banii. Rămîi surprins, stînd pe la cozi, să auzi ce informaţi sînt oamenii privind munca şi retribuţia din alte părţi, şomajul, asigurările sociale, ba chiar cunosc situaţia de pe piaţa muncii, din diferite ţări vecine. Îţi dai seama astfel că mulţi se gîndesc să-şi ofere serviciile în altă parte, măcar temporar, să mai cîştige un ban. Cel ce vede că-i scade venitul e firesc să se întrebe dacă aşa-i peste tot, şi dacă nu, atunci?... Să iau un exemplu. În urmă cu trei ani salariul mediu al unui muncitor din industria de automobile din R.F.G. era de 36,87 mărci

ECONOMIA CÎND?

pe oră. (Vezi Ştiinţă şi Tehnică nr. 9 din 1988, pag. 22). În acelaşi timp, echivalentul lui din România cîştiga 3 000 lei pe lună. Făcînd calculele de paritate monetară rezultă că muncitorul german cîştiga de peste o sută de ori mai mult. Care e situaţia acum? Omul cel mai lipsit de instruire, care nu cunoaşte şi nu reţine cifrele, e totuşi interesat în cel mai înalt grad, dacă acest raport se menţine, scade sau creşte! Avînd în vedere deprecierea continuă a monedei naţionale, chiar şi după aşa-zisa liberalizare, continua penurie de bunuri, scăderea puterii de cumpărare, aflînd cît cîştigă cei duşi să lucreze în alte ţări, tot mai mulţi se gîndesc să plece peste graniţă. Ce e surprinzător e că acolo sus, unde de mult trebuia să se tragă alarma, pare să fie cea mai desăvîrşită linişte, ca şi cînd treaba asta nu i-ar privi, nu ne-ar privi pe toţi. Din obişnuinţa de-a reflecta, sînt şi de data asta, tentat să stau să caut ce se ascunde dincolo de aspect. Ce elemente de interes perturbă judecata cinstită? Cine menţine, în mod artificial, confuzia?

Economia de tip capitalist, unde există proprietate privată, bănci şi sconturi bancare, efecte de plată şi acţiuni, burse de valori şi mărfuri, capitaluri şi dividente este, e drept, o maşinărie complicată dar care se poate învăţa. Mărturie stau ţările asiatice în a căror tradiţie multimilenară, se cuprind multe, dar numai capitalism modern nu. Adaptînd şi deprinzînd sistemul, Japonia, Coreea de Sud, Taiwanul, au dat rezultate economice spectaculoase. Ce-i împiedică atunci pe români să înveţe şi să aplice? Economia noastră, oricît am ajuta-o cu cifre „rotunjite", tot în cădere liberă este. Înainte, vinovat era Ceauşescu, dar acum? Dacă după un an nu se constată nici măcar o încetinire a decăderii, sîntem iar tentaţi să ne întrebăm ce se ascunde în spate, ce se urmăreşte cu asta? Obţinerea unor performanţe în antieconomie? Sporirea prerogativelor prezidenţiale nu înseamnă şi sporirea răspunderilor? Infima productivitate socială a muncii, ce face ca preşedintele ţării să aibă un salariu ce nu depăşeşte pe cel al unui vidanjor din Statele Unite, nu-l afectează? Oricît am încerca s-o mascăm, confuzia vine de sus. În 1920, la un an şi ceva după sfîrşitul primului război mondial, deşi fusese ocupată şi jefuită, ţara revenise la normal, nu se mai cunoştea că a fost război. La un an şi ceva de la căderea lui Ceauşescu în România de azi, mizeră, din ce în ce mai înapoiată, nu se mai cunoaşte c-a fost... revoluţie!

Constantin IORGULESCU

ANIVERSĂRI

Anul acesta s-a împlinit o jumătate de veac de la aşa-zisa „rebeliune" legionară din ianuarie 1941. Comunitatea evreiască a comemorat cu un fast deosebit cele 150 de victime ale pogromului din 21 ianuarie. Nimic mai firesc. Şi nimic mai firesc ca acele victime ale unei istorii tulburi să se bucure şi de compasiunea omenească a neevreilor din România. Televiziunea ne-a oferit tuturor posibilitatea de a urmări, în seara zilei de 20 ianuarie, cîteva secvenţe din desfăşurarea acestei comemorări la Marea Sinagogă din Bucureşti. Evocarea suferinţei evreieşti trebuie să fi mişcat multe inimi simţitoare. Dovada, prezenţa unor personalităţi de vază ale vieţii noastre publice, domnii Ion Raţiu, Radu Câmpeanu şi Mihai Drăgănescu.

Mai surprinzătoare a fost, a doua zi, comemorarea aceloraşi victime oficiată în plin Parlament, deci ridicată la proporţiile unui eveniment de însemnătate naţională (pentru că, nu-i aşa, în Parlament nu au loc decît manifestaţii de însemnătate naţională?!). Este bine că Parlamentul României dovedeşte o asemenea deschidere umanitară. Nu ne rămîne decît să sperăm că acelaşi Parlament al României va găsi cîndva timpul şi ocazia de a comemora, într-o şedinţă la fel de solemnă, şi cele cîteva sute de mii de victime ale „pogromului" comunist împotriva poporului român (în închisori, în lagărele de muncă forţată, în beciurile Securităţii, sau pe unde-or mai fi fost)!

Ce-i drept, urmaşii martirilor români nu au posibilitatea de a mijloci ajutoarele politice sau economice din Occident, dar poate că pentru victimele holocaustului comunist lucrul acesta ar putea fi trecut cu vederea...

V.A.M.

P.S.: Se pare că speranţa exprimată timid mai sus s-a dovedit lipsită de temei. Comemorarea lui Iuliu Maniu şi a celorlalţi martiri români asasinaţi de dictatura comunistă în temniţa de la Sighet a trecut neconsemnată nici de televiziune şi nici de Parlament.

ANIVERSĂRI

· ilustraţiile reprezintă imagini din muzeul — BRUKENTHAL
· prezentare grafică a publicaţiei asigurată — S.O.E.P.
· desenele de: Petre Dumbrăveanu

Colegiul redacţional: Gabriel CONSTANTINESCU, Demostene ANDRONESCU, Răzvan CODRESCU, Constantin IORGULESCU, Ion UNGUREANU

Tehnoredactare: Corneliu HALMADI

Adresa: 2400 — Sibiu, Calea Dumbrăvii 109; Telefon 924/2 25 36

Tiparul executat la I. P. Sibiu